

СТАНОВИЩЕ

на Центъра за енергийна ефективност ЕнЕфект и Фондация „Подслон за човечеството“ (Хабитат България)

ОТНОСНО:

НАСОКИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СРЕДСТВА ЧРЕЗ ПОДБОР НА ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНВЕСТИЦИЯ ПО ПРОЦЕДУРА „ПОДКРЕПА ЗА УСТОЙЧИВО ЕНЕРГИЙНО ОБНОВЯВАНЕ НА ЖИЛИЩНИЯ СГРАДЕН ФОНД - ЕТАП I“, С ФИНАНСИРАНЕ ПО ЛИНИЯ НА МЕХАНИЗМА ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И УСТОЙЧИВОСТ

ИНВЕСТИЦИЯ „ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ В СГРАДЕН ФОНД“

КОМПОНЕНТ 4 „НИСКОВЪГЛЕРОДНА ИКОНОМИКА“

Настоящото становище отразява направените частични промени в насоките за кандидатстване за изпълнение на проект по процедура „Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на жилищния сграден фонд - етап I“ при повторното им публикуване за обществени консултации на 25.11.2022 г., без да заменя първоначалната позиция на ЕнЕфект, отразена в съвместното становище от името на коалиция „Да обновим България“ (Renovate Bulgaria). Смятаме, че част от промените са в правилна посока, но все още има много елементи, които могат и трябва да бъдат подобрени.

Намираме за особено положителна промяната в критериите за оценка на проектите, като в частност одобряваме отпадането на предимството при интегриране на системи за ВЕИ в ситуация, в която произведената енергия би могла да се ползва единствено в общите части на сградата.

Също така, намираме за принципно положително териториално разпределение на средствата, което спомага за балансиране на програмата в регионален план. Същевременно, този подход не решава проблема с достъпа на по-малки сгради в големите градове, в които те отново са дискриминирани и оставени без никаква възможност за финансиране поради продължаващата липса на алтернативен механизъм. За съжаление, от текста на насоките не става ясно и на какъв принцип са разпределени средствата, което по никакъв начин не се отразява положително на доверието от страна на местните власти, които са ключови за стимулиране на интереса от страна на гражданите.

В тази връзка, не одобряваме премахването на двата срока за кандидатстване по етап 1, особено в контекста на удължаването на срока за кандидатстване. Смятаме, че е необходимо процесът за кандидатстване да се раздели на два или дори три етапа по следните причини:

- 1) да се стимулират сдруженията на собственици, които вече са се организирали и инвестирали в подготвителни дейности;
- 2) да продължи мобилизацията на сдруженията и търсенето на специализирани услуги;
- 3) да се даде възможност на общините да обработят заявленията и изпълнят законово изискуемите процедури в срок;
- 4) да се даде възможност за промени на програмата в случай на идентифицирани бариери и непълноценно функциониране;
- 5) да се избегне внушението, че срокът ще бъде постоянно продължаван и етапът със 100% финансиране ще продължи вечно.

Удължаването на срока е и в разрез с приложената справка по вече приключилото обществено обсъждане; очевидно решението е взето в последния момент с неясни мотиви, като в параграф 2.1 все още стои старата дата – 31.03.2023 г.

Настоящото становище не отменя останалите аргументи, изложени в преждespoменатото становище на коалиция „Да обновим България“, като особено впечатление прави запазването на подхода за възстановяване на разходите за подготвителни дейности само на одобрените проекти. Именно този подход се възприема изключително негативно от сдруженията на собственици и се оказва една от най-сериозните бариери пред кандидатстването въпреки огромния интерес към програмата. Смятаме, че е необходимо ясно да се заяви, че тези разходи при всички положения остават за сметка собствениците като първи етап на трансформацията към режим на съфинансиране. В допълнение намираме, че именно това е ясен и категоричен индикатор относно ангажираността на съответното лице, респективно сдружение на собствениците, доколкото изразяването на съгласие за участие в изцяло безплатна програма, администрирана от друг (Общинска администрация) с почти никакви бъдещи ангажименти за собствениците не изразява обективна ангажираност, а желание за ползване на БФП. Остава и неразбирането за какво биха се ползвали възстановените средства в една вече обновена и енергийно ефективна сграда. Много по-целесъобразно би било тяхното влагане в други сгради и достигането на средствата до повече граждани и сгради.

Същевременно е от решаващо значение най-после да се представи визия за бъдещите възможности за финансиране на сградно обновяване, включително чрез Националния декарбонизационен фонд, от който неодобрените сгради с готови технически паспорти и енергийни обследвания ще могат да се използват. Вярваме, че е от интерес на всички заинтересовани страни да не се допуска разочарование на гражданите от програмата и да се елиминират всички съмнения относно посоката на нейното развитие, за да не се компрометират още в самото начало както този, така и следващите ѝ етапи.

С проекта на насоки се въвеждат неясни правила относно възможността за кандидатстване на група от блок секции от една сграда. В каре ВАЖНО на стр. 13 е записано „Всеки администратор на БФП/водещ партньор може да подаде само едно проектно

предложение (предложение за изпълнение на инвестиция) за сграда/блок-секция/група от блок-секции“, като в следващия абзац в същото каре е записано „В рамките на едно ПИИ може да се включва само ЕДНА сграда/блок-секция/група от блок-секции*“. От текста не става ясно дали ако всяка блок-секция от сградата е регистрирала собствено сдружение, те могат да кандидатстват с едно ПИИ включващо цялата сграда. Т.е. не е ясно дали е възможно сграда, състояща се от примерно 3 блок секции, от които всяка е самостоятелно сдружение, да участва с едно ПИИ.

Също така, от текста на с. 23 „собствениците дават предварително съгласие чрез протокола от ОС на СС и декларации от собствениците – нечленуващи в сдружението“ и от т. 9.1, в която се изреждат необходимите документи за кандидатстване („5. Декларации за готовност за осигуряване на достъп до самостоятелните обекти“), оставаме с впечатление, че се изискват декларации от 100% от собствениците, нечленуващи в СС. Това противоречи както на досегашната практика, изискваща декларации от 95% от собствениците, както и на духа на последно предложените изменения в ЗУЕС, които имат за цел да намаляват праговете на осигуряване на съгласие за изпълнение на проекти за обновяване.

Въведеното изискване на стр. 16 от проекта на насоките поражда съмнение и тенденциозно отношение към активните общини и граждани, доколкото има Сдружения, действащи доверявайки се на институцията МРРБ, като нееднократно се обявяваше начален срок за кандидатстване – септември 2022 година, ноември 2022 година, февруари и март 2023 година, което предполагаше тяхната готовност и те вече разполагат с регистрирани в общините технически паспорти и входирани в АУЕР енергийни сертификати. С въведения текст „ВАЖНО! Сертификатът за енергийна ефективност следва да бъде издаден в съответствие с актуалната към момента на кандидатстване наредба по чл. 48 от ЗЕЕ.“ тяхното усилие се поставя под съмнение, като не е ясно дали инвестираните вече средства и усилия ще им свършат работа. Нещо повече, енергийните обследвания изискват информация за три календарни години минал период, забавянето и навлизането в 2023 година ще изиска ново набавяне на данни от дружества, анкетиране на собствениците и други промени. Това поведение намираме за некоректно и в противоречие с принципите на действие на Административно-процесуалния кодекс - последователност и предвидимост, бързина и процесуална икономия, публичност и прозрачност. Това противоречи и на предвидената допустимост на разходи за подготвителни дейности направени в периода след първи февруари 2020 година. Намираме, че коректният текст следва да бъде „Сертификатът за енергийна ефективност следва да бъде издаден в съответствие с актуалната към момента на неговото регистриране в АУЕР наредба по чл. 48 от ЗЕЕ“.

Не на последно място, във връзка с прилагането на изискването на Директивата за енергийната ефективност, при изпълнение на мерки за енергийна ефективност да се дава приоритет на „домакинствата с ниски и средни доходи, уязвимите клиенти, включително крайните ползватели, хората, засегнати или застрашени от енергийна бедност, и хората, живеещи в социални жилища“ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0315_BG.html и отчитайки факта, че приемането и **прилагането** на дефиниция за ЕБ е една от задължителните реформи за стартиране на второто плащане по ПВУ, предлагаме

да се въведе допълнителен критерий за оценка на проектите, който отчита дял на домакинствата с доходи под националната линия на бедност.

От името на Хабитат България и ЕнЕфект,

С уважение,

Драгомир Цанев

Изпълнителен директор

Център за енергийна ефективност ЕнЕфект